

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Như vậy, gọi là Bát-nhã ba-la-mật-đa được thâm nhiếp tóm lược. Các Đại Bồ-tát học trong đó có thể làm được nhiều việc. Bát-nhã ba-la-mật-đa được thâm nhiếp tóm lược như vậy, chúng tâu học Bồ-tát cần nên học, cho đến Đại Bồ-tát trụ địa thứ mười cũng phải siêng năng tinh tấn tu học. Nếu Đại Bồ-tát luôn siêng năng tu học Bát-nhã ba-la-mật-đa được thâm nhiếp tóm lược như vậy thì có thể như thật biết tướng rộng hẹp của tất cả pháp.

Bạch Thế Tôn! Bát-nhã ba-la-mật-đa thâm nhiếp tóm lược là pháp môn vi diệu, chỉ có chúng Đại Bồ-tát lợi căn mới có thể ngộ nhập được.

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Pháp môn ấy, hàng Đại Bồ-tát căn lành lợi, căn trung bình, căn ám độn v.v... đều có thể ngộ nhập pháp môn ấy không bị chướng ngại. Các Đại Bồ-tát căn định hay không định, nếu chuyên tâm tu học thì cũng đều ngộ nhập.

Thiện Hiện nên biết! Pháp môn ấy rất vi diệu thanh tịnh. Những người biếng nhác, ít tinh tấn, mất chánh niệm, tâm tán loạn, tu tập ác tuệ thì không thể ngộ nhập được. Còn những ai không giải đãi, luôn tinh tấn, đầy đủ chánh niệm, khéo nhiếp tâm, tu tập diệu tuệ mới có thể ngộ nhập.

Thiện Hiện nên biết! Nếu Đại Bồ-tát muốn trụ vào hàng Bồ-tát Bất thối chuyển, lần lượt đến địa thứ mười thì phải siêng năng phương tiện nhập vào pháp môn này. Nếu Đại Bồ-tát muốn mau chóng đắc trí nhất thiết trí, phải siêng năng phương tiện nhập vào pháp môn này.

Thiện Hiện nên biết! Nếu Đại Bồ-tát theo học những gì đã nói trong kinh điển Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này thì Đại Bồ-tát đó có thể học bố thí, tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã ba-la-mật-đa. Cũng có thể học pháp nội Không cho đến pháp vô tính tự tính Không. Cũng có thể học chơn như cho đến cảnh giới bất tư nghì. Cũng có thể học Thánh đế khổ cho đến Thánh đế đạo. Cũng có thể học bốn niệm trụ cho đến tám chi thánh đạo. Cũng có thể học bốn tịnh lự, bốn vô lượng, bốn định vô sắc. Cũng có thể học pháp môn giải thoát không, vô tướng, vô nguyện. Cũng có thể học tám giải thoát cho đến mười biến xứ. Cũng có thể học Cự hỷ địa cho đến Pháp vân địa.

Cũng có thể học pháp môn Đà-la-ni, pháp môn Tam-ma-địa. Cũng có thể học năm loại mắt, sáu phép thần thông. Cũng có thể học mười lục Như Lai cho đến mười tám pháp Phật bất cộng. Cũng có thể học đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả. Cũng có thể học pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả. Cũng có thể học trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng. Cũng có thể học tất cả hạnh của Đại Bồ-tát. Cũng có thể học quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật. Cũng có thể học trí nhất thiết trí. Sau khi Đại Bồ-tát ấy đã học như vậy rồi có thể chứng đắc bố thí, tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã ba-la-mật-đa, nói rộng cho đến trí nhất thiết trí.

Thiện Hiện nên biết! Nếu Đại Bồ-tát học theo những gì đã nói trong kinh điển Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này thì tất cả ma sự Đại Bồ-tát ấy đều giác tri, nên vừa sanh khởi liền diệt ngay.

Cho nên, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát muốn mau diệt trừ tất cả nghiệp chướng, muốn gìn giữ phương tiện thiện xảo thì phải học Bát-nhã ba-la-mật-đa.

Thiện Hiện nên biết! Có lúc Đại Bồ-tát siêng năng tu tập Bát-nhã ba-la-mật-đa thì lúc ấy Đại Bồ-tát liền được tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác hiện tại đang nói chánh pháp ở vô lượng, vô biên thế giới cùng hộ niệm. Vì sao? Vì chư Phật ở quá khứ, vị lai, hiện tại đều từ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa này mà sanh ra.

Cho nên, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa nên nghĩ như vậy: Pháp mà chư Phật quá khứ, vị lai, hiện tại đã chứng đắc, ta cũng sẽ chứng đắc.

Như vậy, này Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát phải siêng năng tu học Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Nếu siêng năng tu học Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thì mau chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Cho nên, này Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát không nên xa lìa tác ý tương ưng với trí nhất thiết trí mà hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.

Thiện Hiện nên biết! Nếu Đại Bồ-tát đối với Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, tùy thuận tu hành, dù trong khảy móng tay, thì Đại Bồ-tát ấy đạt được phước đức rất nhiều. Giả sử có người dùng phương tiện thiện xảo giáo hóa tất cả hữu tình trong ba ngàn đại thiên thế giới đều khiến họ an trụ vào bố thí, tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã ba-la-mật-đa; hoặc khiến họ an trụ vào thanh tịnh giải thoát, giải thoát trí kiến; hoặc khiến họ an trụ vào quả Dự lưu cho đến A-la-hán, hoặc khiến họ an trụ vào Độc giác Bồ-đề. Người ấy mặc dù được phước đức nhiều vô lượng, nhưng vẫn không bằng phước đức của người tùy thuận tu hành kinh điển Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa chỉ trong khảy

móng tay. Vì sao? Vì Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có thể sanh tất cả bố thí, tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã ba-la-mật-đa; có thể sanh tất cả thanh tịnh giải thoát, giải thoát trí kiến; có thể sanh tất cả quả Dự lưu cho đến A-la-hán, có thể sanh tất cả Độc giác Bồ-đề. Chư Phật quá khứ, vị lai, hiện tại đều từ Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa mà được xuất hiện, độ thoát vô lượng, vô biên hữu tình.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát không lìa tác ý tương ưng với trí nhất thiết trí mà hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa trong chừng chốc lát, hoặc trải qua nửa ngày, một ngày, nửa tháng, một tháng, một mùa, một năm, trăm năm, một kiếp, trăm kiếp, cho đến vô số đại kiếp, thì phước đức Đại Bồ-tát ấy đạt được nhiều hơn phước đức của người giáo hóa các loài hữu tình trong hằng hà sa thế giới khắp mười phương, khiến họ an trụ vào bố thí, tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã ba-la-mật-đa; hoặc khiến họ an trụ vào thanh tịnh giải thoát, giải thoát trí kiến; khiến họ an trụ vào quả Dự lưu cho đến A-la-hán; khiến họ an trụ vào Độc giác Bồ-đề đạt được. Vì sao? Vì Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa sanh ra tất cả Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác quá khứ, vị lai, hiện tại, vì các hữu tình đưa ra bố thí, tịnh giới, an nhẫn, tinh tấn, tịnh lự, Bát-nhã ba-la-mật-đa không điên đảo; đưa ra sự thanh tịnh giải thoát, giải thoát trí kiến không điên đảo; đưa ra quả Dự lưu cho đến A-la-hán không điên đảo, đưa ra quả Độc giác Bồ-đề không điên đảo, đưa ra quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề không điên đảo, phước đức này hơn hẳn phước kia.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát trụ sống theo Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa đã nói, thì nên biết, Đại Bồ-tát ấy đã trụ vào địa vị Bất thoái chuyển, thường được chư Phật hộ niệm, thành tựu phương tiện thiện xảo tối thắng. Vị ấy đã từng gần gũi cúng dường, cung kính, tôn trọng, ngợi khen vô lượng triệu ức Phật. Đã gieo trồng vô lượng căn lành thắng diệu đối với chư Phật. Đã được vô lượng thiện hữu chon tịnh bảo vệ. Từ lâu đã tu tập sáu pháp Ba-la-mật-đa như bố thí v.v..., nói rộng cho đến trí nhất thiết trí.

Thiện Hiện nên biết! Đại Bồ-tát ấy trụ vào địa vị Đồng chon, tất cả sự nguyện cầu đều được viên mãn, luôn gặp chư Phật không bao giờ tạm rời, không bao giờ xa lìa các căn lành, luôn thành thực các hữu tình, thường trang nghiêm thanh tịnh cõi Phật. Từ cõi Phật này đến cõi Phật khác luôn cúng dường, cung kính, tôn trọng, ngợi khen chư Phật Thế Tôn, nghe và thọ trì tu hành giáo pháp của Bồ-tát thừa.

Thiện Hiện nên biết! Đại Bồ-tát ấy đã đắc vô đoạn vô tận biện tài, đã đắc pháp môn Đà-la-ni thù thắng, thành tựu sắc thân vi diệu tối

thượng. Đã được chư Phật thọ ký viên mãn, tùy theo sở thích mà vì các hữu tình thọ các loại thân, đều được tự tại.

Thiện Hiện nên biết! Đại Bồ-tát ấy khéo nhập sở duyên, khéo nhập hành tướng.

Khéo nhập tất cả môn của chữ, hoặc chẳng phải chữ, khéo nhập pháp nghĩa của hữu ngôn, vô ngôn.

Khéo nhập một, hai và nhiều khái niệm.

Khéo nhập nữ, nam, chẳng phải hai khái niệm.

Khéo nhập các pháp quá khứ, vị lai, hiện tại.

Khéo nhập các văn, khéo nhập các nghĩa.

Khéo nhập các uẩn, khéo nhập các xứ, khéo nhập các giới.

Khéo nhập duyên khởi và chi duyên khởi.

Khéo nhập thế gian, khéo nhập Niết-bàn.

Khéo nhập tướng pháp giới, khéo nhập tướng hữu vi, khéo nhập tướng vô vi.

Khéo nhập hành tướng, khéo nhập phi hành tướng.

Khéo nhập tướng của tướng, khéo nhập tướng của phi tướng.

Khéo nhập hữu tánh, khéo nhập vô tánh, khéo nhập tự tánh, khéo nhập tha tánh.

Khéo nhập trói buộc, khéo nhập tháo bỏ, khéo nhập trói buộc tháo bỏ.

Khéo nhập tương ưng, khéo nhập không tương ưng.

Khéo nhập tương ưng không tương ưng.

Khéo nhập chơn như, khéo nhập tánh chẳng hư vọng, khéo nhập tánh chẳng đổi khác.

Khéo nhập pháp tánh, khéo nhập pháp giới, khéo nhập pháp định, khéo nhập pháp trụ.

Khéo nhập tánh nhơn, khéo nhập tánh phi nhơn.

Khéo nhập tánh của duyên, khéo nhập tánh phi duyên.

Khéo nhập Thánh đế.

Khéo nhập tịnh lự, khéo nhập vô lượng, khéo nhập vô sắc.

Khéo nhập bố thí cho đến Bát-nhã ba-la-mật-đa.

Khéo nhập bốn niệm trụ cho đến tám chi thánh đạo.

Khéo nhập pháp môn giải thoát không, vô tướng, vô nguyện.

Khéo nhập tám giải thoát cho đến mười biến xứ.

Khéo nhập tất cả pháp môn Đà-la-ni, khéo nhập tất cả pháp môn Tam-ma-địa.

Khéo nhập năm loại mắt, khéo nhập sáu phép thần thông.

Khéo nhập địa vị Đại Bồ-tát.

Khéo nhập mười lục Như Lai cho đến mười tám pháp Phật bất cộng.

Khéo nhập đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả.

Khéo nhập các tướng, khéo nhập tướng tốt.

Khéo nhập pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả.

Khéo nhập trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng.

Khéo nhập cảnh giới hữu vi, khéo nhập cảnh giới vô vi.

Khéo nhập cảnh giới, khéo nhập phi cảnh giới.

Khéo nhập Không, khéo nhập bất Không.

Khéo nhập tác ý sắc cho tác ý đến thức, nói rộng cho đến khéo nhập tác ý trí nhất thiết trí.

Khéo nhập sắc tướng Không cho đến thức tướng Không, nói rộng cho đến khéo nhập trí nhất thiết trí tướng Không.

Khéo nhập đạo khinh an, khéo nhập đạo không khinh an.

Khéo nhập vào sanh, khéo nhập vào diệt, khéo nhập vào trụ, dị.

Khéo nhập chánh kiến, khéo nhập tà kiến.

Khéo nhập kiến, khéo nhập phi kiến.

Khéo nhập tham, sân, si.

Khéo nhập vô tham, vô sân, vô si.

Khéo nhập kiến chấp tùy miên kiết sử, khéo nhập sự đoạn diệt của chúng.

Khéo nhập danh, khéo nhập sắc, khéo nhập danh sắc.

Khéo nhập sở duyên duyên, khéo nhập tăng thượng duyên, khéo nhập nhân duyên, khéo nhập đẳng vô gián duyên.

Khéo nhập hành tướng, khéo nhập nhân quả.

Khéo nhập khổ, tập, diệt, đạo.

Khéo nhập năm đường, khéo nhập đạo của năm đường.

Khéo nhập quả Dự lưu và đạo của quả Dự lưu.

Khéo nhập quả Nhất lai và đạo của quả Nhất lai.

Khéo nhập quả Bất hoàn và đạo của quả Bất hoàn.

Khéo nhập quả A-la-hán và đạo của quả A-la-hán.

Khéo nhập Độc giác Bồ-đề và đạo của Độc giác Bồ-đề.

Khéo nhập quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề và đạo của quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Khéo nhập trí nhất thiết và đạo của trí nhất thiết, khéo nhập trí đạo tướng và đạo của trí đạo tướng, khéo nhập trí nhất thiết tướng và đạo của trí nhất thiết tướng.

Khéo nhập căn và căn viên mãn, khéo nhập căn thắng liệt.

Khéo nhập trí tuệ nhanh chóng, trí tuệ lanh lợi, trí tuệ may mắn, trí tuệ thông đạt, trí tuệ quảng đại, trí tuệ thâm sâu, trí tuệ lớn, trí tuệ không chướng ngại.

Khéo nhập quá khứ, vị lai, hiện tại.

Khéo nhập phương tiện.

Khéo nhập ý lạc, ý lạc tăng thượng.

Khéo nhập văn nghĩa.

Khéo nhập phương tiện an lập của Tam thừa.

Thiện Hiện nên biết! Nếu Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, đi theo Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thì đạt được vô lượng, vô biên công đức thù thắng như vậy.

Thiện Hiện bạch Phật:

- Các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế nào? Đi theo Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế nào? Tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế nào?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát nên quán sắc uẩn cho đến thức uẩn là tịch tĩnh, có thể phá hoại, chẳng tự tại, thể nó là hư nguy, không bền chắc, để hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Nói rộng cho đến nên quán trí nhất thiết trí là tịch tĩnh, có thể phá hoại, chẳng tự tại, thể nó là hư nguy, không bền chắc, để hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.

Này Thiện Hiện! Ông hỏi các Đại Bồ-tát đi theo Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế nào? Các Đại Bồ-tát đi theo Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như theo hư không của hư không.

Này Thiện Hiện! Ông hỏi các Đại Bồ-tát tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như thế nào? Các Đại Bồ-tát tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như tu hạnh trừ bỏ.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, đi theo Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa và tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa phải mất bao lâu?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát từ lúc mới phát tâm cho đến lúc ngồi tòa Bồ-đề, nên hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, nên đi theo Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, nên tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát trụ vào những tâm nào để không gián đoạn việc hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, đi theo Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát từ lúc mới phát tâm cho đến cứu cánh không dung chứa những tác ý nào khác dù chỉ tạm thời, chỉ luôn luôn an trụ vào tác ý tương ưng với trí nhất thiết trí, nên hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, nên đi theo Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, nên tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.

Thiện Hiện nên biết! Đại Bồ-tát ấy cho đến khiến tâm và tâm sở pháp không lay chuyển đối với cảnh, mới được gọi là hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, đi theo Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.

Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát hành, đi theo, tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa có đắc trí nhất thiết trí không?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Không.

Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát không hành, không đi theo, không tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, có đắc trí nhất thiết trí không?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Không.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát hành, đi theo, tu, và không hành, không đi theo, không tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thì đắc trí nhất thiết trí không?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Không.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát không hành, không đi theo, không tu, chẳng phải không hành, không đi theo, không tu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa thì đắc trí nhất thiết trí không?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Không.

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát làm sao đắc trí nhất thiết trí?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát đắc trí nhất thiết trí phải như chơn như.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là phải như chơn như?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Phải như thật tể.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là phải như thật tể?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Phải như pháp giới.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là phải như pháp giới?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Phải như ngã giới cho đến Bồ-đặc-già-la giới.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Thế nào là phải như ngã giới cho đến Bồ-đặc-già-la giới?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Ý ông thế nào? Ngã cho đến Bồ-đặc-già-la có thể đắc không?

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Không.

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Nếu ngã cho đến Bồ-đặc-già-la đã bất khả đắc, thì làm sao Ta đưa ra cảnh giới ngã cho đến cảnh giới của Bồ-đặc-già-la?

Như vậy, này Thiện Hiện! Nếu Đại Bồ-tát không đưa ra Bát-nhã ba-la-mật-đa, cũng không đưa ra trí nhất thiết trí, cũng không đưa ra tất cả pháp, thì Đại Bồ-tát ấy nhất định sẽ chứng đắc trí nhất thiết trí.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Chỉ có Bát-nhã ba-la-mật-đa không thể đưa ra, hay các Ba-la-mật-đa như tịnh lự v.v... cũng không thể đưa ra?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Không những Bát-nhã ba-la-mật-đa không thể đưa ra mà Ba-la-mật-đa như tịnh lự v.v... cũng không thể đưa ra. Hoặc pháp của Thanh văn, pháp của Độc giác, pháp của Bồ-tát, pháp của chư Phật, pháp hữu vi, pháp vô vi v.v... tất cả pháp ấy đều không thể đưa ra.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu tất cả pháp đều không thể đưa ra, vậy tại sao đưa ra đây là địa ngục, đây là bàng sanh, đây là ngã quỷ, đây là người, đây là trời, đây là Dự lưu, đây là Nhất lai, đây là Bất hoàn, đây

là A-la-hán, đây là Độc giác, đây là Bồ-tát, đây là chư Phật, đây là tất cả pháp?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Ý ông thế nào? Hữu tình được đưa ra và pháp được đưa ra thật có thể đắc không?

- Bạch Thế Tôn! Không.

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu hữu tình được đưa ra thật bất khả đắc, thì tại sao Ta có thể đưa ra đây là địa ngục, nói rộng cho đến đây là tất cả pháp? Như vậy, nay Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa nên học tất cả pháp đều không thể đưa ra, để hướng đến quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề.

Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, chẳng lẽ không nên học sắc, chẳng lẽ không nên học thọ, tưởng, hành, thức. Nói rộng cho đến chẳng lẽ không nên học trí nhất thiết trí?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa nên học sắc không tăng, không giảm, nên học thọ, tưởng, hành, thức không tăng, không giảm. Nói rộng cho đến nên học trí nhất thiết trí không tăng, không giảm.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa nên học sắc không tăng, không giảm như thế nào, nên học thọ, tưởng, hành, thức không tăng, không giảm như thế nào? Nói rộng cho đến nên học trí nhất thiết trí không tăng, không giảm như thế nào?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, lấy vô sanh, vô diệt để học sắc, lấy vô sanh, vô diệt để học thọ, tưởng, hành, thức. Nói rộng cho đến lấy vô sanh, vô diệt để học trí nhất thiết trí.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, làm thế nào lấy vô sanh, vô diệt để học sắc, làm thế nào lấy vô sanh, vô diệt để học thọ, tưởng, hành, thức? Nói rộng cho đến làm thế nào lấy vô sanh, vô diệt để học trí nhất thiết trí?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa nên học không tạo, không tác, các hành hoặc bỏ, hoặc tu.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, vì sao nên học không tạo, không tác, các hành hoặc bỏ, hoặc tu?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, quán tự tướng của tất cả pháp đều Không, nên học không tạo, không tác, các hành hoặc bỏ, hoặc tu.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, quán tự tướng của tất cả pháp đều Không như thế nào?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa nên quán sắc bằng tướng Không của sắc; nên quán thọ, tưởng, hành, thức bằng tướng Không của thọ, tưởng, hành, thức. Nói rộng cho đến nên quán quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật bằng tướng Không của quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật. Nên quán trí nhất thiết trí bằng tướng Không của trí nhất thiết trí.

Như vậy, nay Thiện Hiện! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa nên quán tự tướng của các pháp đều Không.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu quán sắc bằng tướng Không của sắc; quán thọ, tưởng, hành, thức, bằng tướng Không của thọ, tưởng, hành, thức. Nói rộng cho đến quán quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật bằng tướng Không của quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật. Quán trí nhất thiết trí bằng tướng Không của trí nhất thiết trí thì làm sao Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu các Đại Bồ-tát hoàn toàn không có sự hành thì đó là hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Vì sao mà Đại Bồ-tát hoàn toàn không có sự hành, đó là hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Do Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa bất khả đắc, các Đại Bồ-tát cũng bất khả đắc, sự hành cũng bất khả đắc, người có

thể hành, do đây mà hành, thời gian hành, nơi chốn hành đều bất khả đắc.

Cho nên, này Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát hoàn toàn không có sự hành, đó là hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, vì trong đó tất cả hý luận đều bất khả đắc.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Nếu Đại Bồ-tát hoàn toàn không có sự hành, thì đó là hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, tân học Đại Bồ-tát làm sao hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Tân học Đại Bồ-tát, từ lúc mới phát tâm, đối với tất cả pháp luôn luôn học không sở đắc. Học như vậy xong, dùng không sở đắc để làm phương tiện nên tu bố thí cho đến Bát-nhã ba-la-mật-đa. Nói rộng cho đến dùng không sở đắc làm phương tiện để tu trí nhất thiết trí.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Sao gọi là có sở đắc? Sao gọi là không sở đắc?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Có hai thì gọi là có sở đắc, không có hai thì gọi là không sở đắc.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Vì sao có hai thì gọi là có sở đắc? Vì sao không có hai thì gọi là không sở đắc?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Nhãn và sắc là hai, cho đến ý và pháp là hai, nói rộng cho đến quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật và chư Phật là hai. Tất cả có hý luận như vậy đều gọi là hai mà hề có hai thì đều có sở đắc. Phi nhãn và phi sắc là không hai, nói rộng cho đến phi ý, phi pháp là không hai. Nói rộng cho đến phi quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật, phi Phật là không hai. Tất cả lìa hý luận như vậy đều gọi là không hai mà không hai thì đều không sở đắc.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Do có sở đắc nên không sở đắc, hay do không sở đắc nên không sở đắc?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Chẳng phải do có sở đắc nên không sở đắc, cũng chẳng phải do không sở đắc nên không sở đắc. Nhưng có sở đắc và không sở đắc tánh đều bình đẳng, nên gọi là không sở đắc.

Như vậy, này Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát nên siêng năng tu học trong tánh bình đẳng của có sở đắc và không sở đắc.

Thiện Hiện nên biết! Khi các Đại Bồ-tát học như vậy gọi là học nghĩa không sở đắc của Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, thì xa lìa được các lỗi lầm.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, không chấp trước có sở đắc, không chấp trước không sở đắc thì Đại Bồ-tát ấy làm sao tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, để có thể từ địa vị này tiến lên địa vị khác, lần lượt được viên mãn, nhờ đây chúng đắc trí nhất thiết trí?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, chẳng trụ vào có sở đắc, chẳng trụ vào không sở đắc để hành Bát-nhã ba-la-mật-đa thì có thể từ địa vị này tiến lên địa vị khác, từ từ được viên mãn cho đến chúng đắc trí nhất thiết trí. Vì sao? Vì Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa không sở đắc, trí nhất thiết trí cũng không sở đắc. Người hành Bát-nhã ba-la-mật-đa, nơi chốn hành, thời gian hành cũng không sở đắc. Không sở đắc này cũng không sở đắc.

Thiện Hiện nên biết! Các Đại Bồ-tát nên hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa như vậy.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa bất khả đắc, trí nhất thiết trí cũng bất khả đắc, người hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, nơi chốn hành, thời gian hành cũng bất khả đắc. Bất khả đắc này cũng bất khả đắc, vậy thì khi hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, vì sao các Đại Bồ-tát ưa thích lựa chọn tất cả pháp? Nói đây là sắc; đây là thọ, tưởng, hành, thức. Nói rộng cho đến đây là quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, đây là trí nhất thiết trí thanh tịnh?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, mặc dù ưa thích lựa chọn các pháp nhưng không đắc sắc, không đắc thọ, tưởng, hành, thức, cho đến không đắc trí nhất thiết trí.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, nếu không đắc sắc, không đắc thọ, tưởng, hành, thức, cho đến không đắc trí nhất thiết trí thì làm sao có thể viên mãn sáu pháp Ba-la-mật-đa? Nếu không viên mãn sáu pháp Ba-la-mật-đa, thì làm sao có thể nhập vào địa vị Chánh tánh ly sanh của Bồ-tát. Nếu không nhập

địa vị Chánh tánh ly sanh của Bồ-tát thì làm sao có thể trang nghiêm thanh tịnh cõi Phật, thành thực hữu tình? Nếu không thể trang nghiêm thanh tịnh cõi Phật, thành thực hữu tình thì làm sao đắc trí nhất thiết trí. Nếu không đắc trí nhất thiết trí, thì làm sao có thể chuyển bánh xe diệu pháp, làm các Phật sự? Nếu không thể chuyển bánh xe diệu pháp, làm các Phật sự, thì làm sao giải thoát hữu tình khỏi các khổ sanh tử, để họ được Niết-bàn rốt ráo an lạc?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, không vì sắc mà hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, không vì thọ, tưởng, hành, thức mà hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Nói rộng cho đến không vì quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề mà hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Không vì trí nhất thiết trí mà hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát vì việc gì để hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát không có làm việc gì để hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Vì sao? Vì tất cả pháp hoàn toàn không tạo, hoàn toàn không tác. Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa cũng không tạo, không tác. Quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật cũng không tạo, không tác. Các Đại Bồ-tát cũng không tạo, không tác. Như vậy, nay Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát lấy không tạo, không tác làm phương tiện hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu tất cả pháp đều không tạo, không tác thì không nên thành lập sự khác nhau của ba thừa là Thanh văn thừa, Độc giác thừa và Vô thượng thừa.

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Nếu pháp không tạo, không tác thì không thể thành lập được. Pháp cần phải có tạo, có tác mới thành lập được. Vì sao? Vì các hữu tình phàm phu ngu si thiếu trí chấp trước các sắc, thọ, tưởng, hành, thức; nói rộng cho đến trí nhất thiết trí. Niệm sắc mà đắc sắc, niệm thọ, tưởng, hành, thức đắc thọ, tưởng, hành, thức. Nói rộng cho đến niệm trí nhất thiết trí đắc trí nhất thiết trí. Do niệm đắc cho nên suy nghĩ như vậy: Ta nhất định sẽ đắc quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, độ thoát các hữu tình ra khỏi khổ lớn sanh tử để đắc Niết-bàn rốt ráo an lạc.

Thiện Hiện nên biết! Kẻ phàm phu ngu si thiếu trí ấy do điên đảo nên suy nghĩ như vậy, đó là phỉ báng Phật. Vì sao? Vì Phật dùng năm loại mắt tìm cầu sắc bất khả đắc, tìm cầu thọ, tưởng, hành, thức bất khả đắc. Cho đến tìm cầu quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật cũng bất khả đắc, tìm cầu hữu tình cũng bất khả đắc. Các phàm phu ngu si thiếu trí ấy mù mịt không có mắt tuệ nên chấp trước vào các pháp. Nếu sẽ chứng đắc quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, độ thoát các hữu tình ra khỏi khổ lớn sanh tử, được Niết-bàn thường lạc rốt ráo, thì chắc chắn không có điều đó.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu chư Như Lai Ứng Chánh Đẳng Giác đều dùng năm loại mắt tìm cầu sắc bất khả đắc, tìm cầu thọ, tưởng, hành, thức cũng bất khả đắc, cho đến tìm cầu quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề của chư Phật cũng bất khả đắc, tìm cầu các hữu tình cũng bất khả đắc, thì đúng ra sẽ không chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, độ thoát các hữu tình ra khỏi khổ lớn sanh tử, để đắc Niết-bàn thường lạc rốt ráo. Nếu vậy thì làm sao Thế Tôn chứng đắc quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, an lập hữu tình thành ba nhóm khác nhau, đó là nhóm chánh tánh định, nhóm tà tánh định và nhóm bất định?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Ta dùng năm loại mắt quán sát như thật, quyết định: Ta thật không chứng đắc quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, an lập hữu tình thành ba nhóm khác nhau. Nhưng các hữu tình vì ngu si điên đảo nên đối với pháp chẳng thật mà tưởng pháp thật; đối với hữu tình chẳng thật mà tưởng hữu tình thật. Để diệt trừ kiến chấp hư vọng đó, Ta căn cứ vào thế tục mà nói chứ không căn cứ vào thắng nghĩa.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! chẳng lẽ Như Lai không an trụ vào thắng nghĩa để chứng đại Bồ-đề hay sao?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Không.

Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! chẳng lẽ Như Lai không an trụ vào vọng tưởng điên đảo để chứng đại Bồ-đề hay sao?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Không.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu Như Lai không an trụ vào thắng nghĩa chứng đại Bồ-đề, cũng không an trụ vào vọng tưởng điên đảo chứng đại Bồ-đề, lẽ nào Như Lai không chứng đắc quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề?

Phật dạy:

- Không! Mặc dù Ta chứng đắc quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề nhưng không có chỗ trụ. Nghĩa là không trụ vào cảnh giới hữu vi, cũng không trụ vào cảnh giới vô vi.

Thiện Hiện nên biết! Ví như những người do chư Phật biến hóa, tuy không trụ vào cảnh giới hữu vi, cũng không trụ vào cảnh giới vô vi, nhưng có những việc đi, đến, ngồi, nằm. Người do chư Phật biến hóa, hoặc hành bố thí cho đến Bát-nhã ba-la-mật-đa. Hoặc trụ vào pháp nội Không cho đến pháp vô tính tự tính Không; trụ vào chơn như cho đến cảnh giới bất tư nghì; trụ vào Thánh đế khổ, tập, diệt, đạo; tu bốn niệm trụ cho đến tám chi thánh đạo; tu bốn tịnh lự, bốn vô lượng, bốn định vô sắc; tu pháp môn giải thoát không, vô tướng, vô nguyên; tu tám giải thoát cho đến mười biến xứ; tu Cự hỷ địa cho đến Pháp vân địa; tu tất cả pháp môn Đà-la-ni, pháp môn Tam-ma-địa; tu năm loại mắt, sáu phép thần thông; tu mười lực Như Lai cho đến mười tám pháp Phật bất cộng; tu đại từ, đại bi, đại hỷ, đại xả; tu pháp không quên mất, tánh luôn luôn xả; tu trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng; tu hạnh Đại Bồ-tát. Hoặc chứng quả vị Vô thượng Chánh đẳng Bồ-đề, chuyển bánh xe diệu pháp, làm các Phật sự. Người được biến hóa lại chuyển hóa làm vô lượng hữu tình, trong đó an lập thành ba nhóm khác nhau. Ý ông thế nào? Người do chư Phật biến hóa đó thật có những việc đi, đến, ngồi, nằm, cho đến thật có an lập hữu tình thành ba nhóm khác nhau không?

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Không.

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Đúng vậy! Đúng vậy! Chư Phật Thế Tôn biết tất cả pháp đều giống như biến hóa, nói tất cả pháp cũng như biến hóa, mặc dù làm ra nhưng không chơn thật, tuy độ hữu tình nhưng không có người được độ, giống như người biến hóa lại hóa độ cho hữu tình khác.

Như vậy, nay Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa phải giống như người do Phật biến hóa, mặc dù có hành động nhưng không chấp trước.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu tất cả pháp đều như sự biến hóa thì chư Phật cũng vậy. Như vậy, chư Phật và người được biến hóa có gì khác nhau?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Phật và người được biến hóa cùng tất cả pháp thật sự không khác nhau. Vì sao? Vì tất cả sự nghiệp chư Phật đã làm thì người do Phật biến hóa cũng đều có thể làm. Sự nghiệp mà người do Phật biến hóa đã làm thì chư Phật Thế Tôn cũng có thể làm ra. Cho nên, chư Phật và người được biến hóa cùng tất cả pháp thật sự không khác nhau.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu không có người do chư Phật biến hóa thì riêng Phật có thể làm ra sự nghiệp được không? Còn nếu không có chư Phật thì người được hóa kia có thể riêng mình làm các việc được không?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Họ cũng có thể làm được.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Việc ấy như thế nào?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Như có Như Lai hiệu là Thiện Tịch Huệ, đã độ xong những người đáng được độ. Khi ấy, không có Bồ-tát nào được Phật thọ ký, Ngài liền hóa một vị Phật để trụ thế gian, rồi tự nhập vào cõi cảnh giới Vô dư y đại Niết-bàn. Hóa Phật đó làm các Phật sự trong nửa kiếp, qua hơn nửa kiếp rồi, thọ ký đại Bồ-đề cho một Bồ-tát rồi hiện nhập Niết-bàn. Khi đó chư thiên, người, A-tu-la v.v... đều cho rằng Phật ấy nay nhập Niết-bàn, nhưng thân của hóa Phật ấy thật không sanh diệt.

Như vậy, nay Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa nên tin các pháp đều như biến hóa.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu thân chư Phật không khác với thân biến hóa thì làm sao có thể làm ruộng phước chơn tịnh? Nếu các hữu tình vì giải thoát nên cung kính, cúng dường chư Phật, cho đến khi Niết-bàn thì phước đức ấy vô tận. Đối với hóa Phật mà cung kính, cúng dường thì phước đức ấy cũng phải cứu cánh vô tận?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Thân chư Phật là do pháp tánh, có thể làm ruộng phước chơn tịnh cho thí chủ. Hóa thân của Phật cũng như vậy,

đều khiến cho thí chủ cung kính, cúng dường đến khi chấm dứt sanh tử, được phước đức vô tận.

Thiện Hiện nên biết! Hãy gác phước đức thu được do cung kính, cúng dường chư Phật và hóa thân Phật qua một bên. Nếu thiện nam, thiện nữ v.v... đối với chư Phật có lòng từ, cung kính, suy nghĩ, nhớ đến công đức chơn tịnh thì thiện nam, thiện nữ v.v... ấy đến khi chấm dứt sanh tử căn lành vẫn vô tận.

Thiện Hiện nên biết! Lại gác phước đức đạt được do có lòng từ cung kính, tâm suy nghĩ nhớ các công đức chơn tịnh qua một bên. Nếu thiện nam, thiện nữ v.v... vì cúng dường Phật thậm chí rải một cánh hoa trong hư không thì các thiện nam, thiện nữ v.v... ấy đến tận lúc chấm dứt sanh tử được căn lành vô lượng.

Thiện Hiện nên biết! Lại gác phước đức đạt được vì muốn cúng dường Phật, thậm chí rải một cánh hoa trong hư không qua một bên. Nếu thiện nam, thiện nữ v.v... thậm chí xưng “Nam mô Phật-đà đại từ bi”, thì các thiện nam, thiện nữ v.v... ấy đến lúc chấm dứt sanh tử căn lành vẫn vô tận, luôn được hưởng thọ phước lạc trong cõi trời, cho đến cuối cùng đắc Niết-bàn.

Như vậy, này Thiện Hiện! Cung kính, cúng dường chư Phật và hóa thân Phật đạt được những lợi ích rộng lớn như vậy. Cho nên, này Thiện Hiện! Chư Phật và hóa thân Phật đều là ruộng phước chơn tịnh không khác nhau của thí chủ, vì lấy pháp tánh của các pháp làm định lượng.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Đại Bồ-tát lấy pháp tánh của các pháp ấy để làm định lượng, làm phương tiện thiện xảo hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa. Sau khi nhập vào pháp tánh của các pháp rồi, nhưng đối với các pháp không làm hư hoại pháp tánh. Nghĩa là không phân biệt đây là Bát-nhã cho đến bố thí Ba-la-mật-đa. Đây là pháp tánh của Bát-nhã cho đến bố thí Ba-la-mật-đa. Nói rộng cho đến đây là trí nhất thiết trí, đây là pháp tánh của trí nhất thiết trí.

Thiện Hiện nên biết! Khi các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, không nên phân biệt sự sai khác pháp tánh của các pháp mà làm hư hoại pháp tánh.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu các Đại Bồ-tát hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa, không nên phân biệt pháp tánh của các pháp, mà làm hư hoại pháp tánh thì tại sao Thế Tôn tự nói pháp tánh khác nhau của các pháp và làm hư hoại pháp tánh? Nghĩa là Phật thường nói: Đây là sắc cho đến thức. Đây là nhãn xứ cho đến ý xứ. Đây là sắc xứ cho đến pháp

xú. Đây là nhãn giới cho đến ý giới. Đây là sắc giới cho đến pháp giới. Đây là nhãn thức giới cho đến ý thức giới. Đây là sáu xúc, đây là sáu thọ, đây là sáu giới. Đây là nhân duyên. Đây là vô minh cho đến lão tử. Đây là nội pháp, đây là ngoại pháp. Đây là pháp lành, đây là pháp ác. Đây là pháp hữu lậu, đây là pháp vô lậu. Đây là pháp thế gian, đây là pháp xuất thế gian. Đây là pháp cộng, đây là pháp bất cộng. Đây là pháp hữu vi, đây là pháp vô vi v.v... Phật đã thường nói những pháp khác nhau như vậy chẳng lẽ Thế Tôn tự hoại tánh của pháp?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Ta không tự hoại pháp tánh của các pháp, chỉ dùng danh tướng làm phương tiện giả nói, để các hữu tình ngộ vào pháp tánh bình đẳng của các pháp, thoát khỏi sanh tử, chứng đắc Niết-bàn.

Cho nên, này Thiện Hiện! Mặc dù Như Lai nói các pháp khác nhau nhưng không gọi là làm hư hoại pháp tánh của các pháp.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu Phật chỉ dùng danh tướng để giả nói pháp tánh của các pháp, khiến các hữu tình ngộ nhập vào pháp tánh bình đẳng thì tại Phật dùng danh tướng để nói các pháp không danh tướng mà nói không hư hoại?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Ta theo thế tục, đối với các pháp giả lập ra danh tướng, vì các hữu tình mà dùng phương tiện để giảng nói, vì không chấp trước nên không hư hoại.

Thiện Hiện nên biết! Giống như những kẻ ngu si nghe nói các khổ liền chấp trước danh tướng mà không hiểu rõ đó là giả nói. Chẳng phải chư Như Lai và đệ tử Phật nghe nói các khổ rồi chấp trước danh tướng. Nhưng thật biết đó là theo thế tục mà nói thì không có danh tướng các pháp chơn thật.

Thiện Hiện nên biết! Nếu các bậc Thánh đối với danh mà chấp trước danh, đối với tướng mà chấp trước tướng, thì đối với không cũng chấp trước không, đối với vô tướng chấp trước vô tướng, đối với vô nguyện chấp trước vô nguyện, đối với chơn như chấp trước chơn như, đối với thật tế chấp trước thật tế, đối với pháp giới chấp trước pháp giới, đối với vô vi chấp trước vô vi.

Thiện Hiện nên biết! Tất cả pháp ấy chỉ có giả danh, chỉ có giả tướng, không chơn thật. Trong đó, bậc Thánh cũng không chấp trước chỉ mượn danh tướng.

Như vậy, này Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát trụ vào tất cả pháp nhưng chỉ mượn danh tướng, hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa nhưng trong đó không chấp trước.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Nếu các pháp chỉ có danh tướng thì các Đại Bồ-tát vì việc gì mà phát tâm Bồ-đề chịu các khổ cực để hành hạnh Bồ-tát. Nghĩa là tự mình chịu khổ cực để tu hành bố thí cho đến Bát-nhã ba-la-mật-đa. Nói rộng cho đến khổ cực tu hành trí nhất thiết trí đều được viên mãn?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Tất cả pháp chỉ có danh và tướng. Danh tướng ấy chỉ là giả tạo, tánh của danh tướng là Không. Các loài hữu tình vì điên đảo vọng chấp nên bị luân hồi sanh tử, chịu các khổ não, không thể giải thoát. Cho nên, Bồ-tát vì làm lợi ích cho họ mà phát tâm Bồ-đề, chịu các khổ cực hành hạnh Bồ-tát, lần lượt chứng đắc trí nhất thiết trí, chuyển bánh xe diệu pháp, lấy pháp ba thừa làm phương tiện để cứu giúp họ ra khỏi sanh tử, mà trụ vào cảnh giới Niết-bàn. Nhưng vì các danh tướng không sanh, không diệt, cũng không trụ, không khác, nên đưa ra có thể đắc.

Bấy giờ, Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Phật nói trí nhất thiết trí là trí nhất thiết trí phải không?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Ta nói trí nhất thiết trí là trí nhất thiết trí.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Thế Tôn thường nói trí nhất thiết trí tóm lược có ba, đó là trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng. Ba loại trí này tướng của nó có khác nhau không?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Trí nhất thiết nghĩa là trí chung của Thanh văn và Độc giác.

Trí đạo tướng là trí chung của Đại Bồ-tát.

Trí nhất thiết tướng là diệu trí riêng của chư Như Lai Ứng Chánh Đẳng giác.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Vì sao trí nhất thiết là trí chung của Thanh văn và Độc giác?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Trí nhất thiết là pháp môn sai biệt của pháp nội, ngoại. Thanh văn, Độc giác cũng có thể biết rõ pháp môn sai biệt

của pháp nội, ngoại nhưng không thể biết tướng của trí nhất thiết và tất cả loại tướng của tất cả pháp. Nên trí nhất thiết là trí chung của Thanh văn và Độc giác.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Vì sao trí đạo tướng là trí chung của Đại Bồ-tát?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát nên học biết khắp tướng của tất cả đạo. Nghĩa là tướng của đạo Thanh văn, tướng của đạo Độc giác, tướng của đạo Bồ-tát, tướng của đạo Như Lai. Đối với các đạo này, các Đại Bồ-tát luôn tu học để được viên mãn, mặc dù làm cho các đạo này làm việc cần phải làm nhưng không thể làm cho họ chứng thật tế, nên trí đạo tướng là trí chung của Đại Bồ-tát.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát tu đạo của Như Lai, sau khi được viên mãn, lẽ nào chẳng chứng thật tế hay sao?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát thành thực hữu tình, trang nghiêm thanh tịnh cõi Phật, nếu tu các đại nguyện chưa viên mãn thì vẫn chưa chứng thật tế. Nếu đã viên mãn thì mới có thể chứng thật tế.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát trụ vào đạo mà chứng thật tế phải không?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Không.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát trụ vào phi đạo mà chứng thật tế phải không?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Không.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát trụ vào đạo và phi đạo mà chứng thật tế phải không?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Không.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Các Đại Bồ-tát vì trụ vào phi đạo và chẳng phải phi đạo mà chứng thật tế phải không?

Phật dạy:

Thiện Hiện! Không.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu như vậy thì các Đại Bồ-tát trụ vào đâu để chứng thật tế?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Ý ông thế nào? Nhờ trụ vào đạo mà ông dứt sạch lậu hoặc, tâm giải thoát phải không?

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Không.

- Nay Thiện Hiện! Nhờ trụ vào phi đạo mà ông dứt sạch lậu hoặc, tâm giải thoát phải không?

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Không.

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Ông trụ vào đạo, phi đạo mà dứt sạch lậu hoặc, tâm giải thoát phải không?

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Không.

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Ông trụ vào phi đạo, chẳng phải phi đạo mà dứt sạch lậu hoặc, tâm giải thoát phải không?

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Không.

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Vậy ông trụ vào đâu để dứt sạch lậu hoặc, tâm hoàn toàn giải thoát?

Thiện Hiện thưa:

- Con chẳng trụ để dứt sạch lậu hoặc, tâm hoàn toàn giải thoát. Con dứt sạch lậu hoặc, tâm được hoàn toàn giải thoát, hoàn toàn không có chỗ trụ.

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát cũng vậy, hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa hoàn toàn không có chỗ trụ mà chứng thật tế.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Vì sao trí nhất thiết tướng là trí nhất thiết tướng?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Vì biết tất cả pháp đồng một tướng, đó là tướng tịch diệt, cho nên gọi là trí nhất thiết tướng.

Lại nữa, này Thiện Hiện! Các tướng trạng của hành có thể biểu lộ các pháp. Như Lai như thật biết rõ tất cả nên gọi là trí nhất thiết tướng.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Hoặc trí nhất thiết, hoặc trí đạo tướng, hoặc trí nhất thiết tướng, ba trí này các phiền não được đoạn trừ có khác nhau không? Có hữu dư đoạn, vô dư đoạn không?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Chẳng phải các phiền não đoạn có khác nhau. Nhưng chư Như Lai đã đoạn hẳn tất cả tập khí tương tục của phiền não. Còn Thanh văn, Độc giác thì chưa đoạn hẳn tập khí tương tục.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Các phiền não đã đoạn trừ có đắc vô vi không?

Phật nói:

- Có.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Thanh văn, Độc giác không đắc vô vi, phiền não đoạn trừ không?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Không.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Trong pháp vô vi có sự khác nhau không?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Không.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Nếu pháp vô vi không khác nhau thì vì sao Phật nói tất cả đã đoạn hẳn tập khí tương tục, Thanh văn, Độc giác vẫn vẫn chưa đoạn hẳn tập khí tương tục?

Phật dạy:

- Này Thiện Hiện! Tập khí tương tục thật sự chẳng phải phiền não. Nhưng các Thanh văn, Độc giác đã đoạn phiền não nhưng vẫn còn có một phần nhỏ tướng trạng giống như tham, sân, si phát ra từ thân, ngữ, nên nói: Đây là tập khí tương tục. Chính tương tục này làm cho pháp phàm phu ngu si phát sanh bất lợi; không sanh bất lợi ở sự tập khí tương tục của Thanh văn, Độc giác. Như vậy, Như Lai đã đoạn hẳn tất cả tập khí tương tục.

Bấy giờ, Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Đạo và Niết-bàn đều không có tự tánh. Vậy tại sao Phật nói đây là Dự lưu cho đến Độc giác, đây là Bồ-tát, đây là Như Lai.

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Hoặc là vị Dự lưu cho đến Độc giác, hoặc là Bồ-tát, hoặc là Như Lai, tất cả đều là sự hiển bày của vô vi.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Trong pháp vô vi, thật sự có khác nhau giữa Dự lưu cho đến Như Lai không?

Phật dạy:

- Không.

Thiện Hiện thưa:

- Bạch Thế Tôn! Nếu vậy thì tại sao Phật nói Dự lưu cho đến Như Lai tất cả đều là sự hiển bày của vô vi?

Phật dạy:

- Thiện Hiện! Ta căn cứ theo thế tục mà nói để hiển bày có Dự lưu v.v... Sự hiển bày khác nhau đều không căn cứ theo thắng nghĩa, vì trong thắng nghĩa không có thể hiển bày rõ ràng. Vì sao vậy? Vì trong thắng nghĩa có đạo nói năng hay trí tuệ phân biệt, hoặc gồm cả hai loại. Bởi vì nhờ mỗi lời thế tục trình bày các pháp đoạn, lại mỗi lời nói của thế tục trình bày giai đoạn sau của các pháp.

Cụ thọ Thiện Hiện bạch Phật:

- Bạch Thế Tôn! Nếu tự tướng của tất cả pháp đều Không, khoảng trước còn không thì làm sao có khoảng sau? Vậy tại sao đưa ra có khoảng sau?

Phật dạy:

- Nay Thiện Hiện! Đúng vậy! Đúng vậy! Tự tướng của tất cả pháp đều Không, khoảng trước còn không có thì làm sao có khoảng sau? Nếu khoảng sau thật có thì điều đó chắc chắn không xảy ra. Nhưng các hữu tình không hiểu rõ tự tướng của tất cả các pháp đều Không. Vì làm lợi ích cho họ nên dùng phương tiện giả nói đây là khoảng trước, đây là khoảng sau. Nhưng trong tự tướng Không của tất cả pháp thì các khoảng trước, khoảng sau đều bất khả đắc.

Như vậy, nay Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát đã thông đạt tự tướng của tất cả pháp là Không để tu hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa.

Thiện Hiện nên biết! Các Đại Bồ-tát thông đạt tự tướng của tất cả pháp đều Không, nên hành Bát-nhã ba-la-mật-đa sâu xa mà không chấp trước vào các pháp. Nghĩa là không chấp trước nội hay ngoại, thiện hay bất thiện, thế gian hay xuất thế gian, hữu lậu hay vô lậu, hữu

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa

vi hay vô vi, pháp Thanh văn hay pháp Độc giác, pháp Bồ-tát hay pháp chư Phật, chỉ căn cứ vào thể tục mà đưa ra là có, không căn cứ vào thắng nghĩa nên không chấp trước.

Quyển thứ 525
HẾT